HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. והיינו חומר בהקם מבהפר: **קיים אינו יכול להפר.** אע"כ נשאל לחכם על הקמתו: **הפר אינו יכול לקיים.** קתני מיהת שהשתיקה מקיימת וכו': **נשאלין על ההקם.** שאם קיים לה לנערה המאורסה אביה או בעלה והלך השני ונשאל לו על נדרה של זו ואע"כ הלך זה שקיים ונשאל על הקמתו: **ואין נשאלין על ההפר.** אם הפר לה אחד מהן והלך חבירו ונשאל לחכם על חלקו אין זה שאלה לפי שאין נשאלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואין נדר: **כשהוא אומר.** למעלה היתנו כי החרים לה (ג) הוי בשותק וכו': **בשותק ע"מ למיקט.** וכתיב בההוא קרא והקיים את כל נדריה דשוב אינו יכול להפר: **קראי יתירי כתיבי.** מדכתיב החרש יחרים כמה פעמים ש"מ (ג) בשותק ע"מ למיקט אינו מפר. ע"א קראי כתיבי החרש יחרים וכי החרים הרי ג' חד בשותק ע"מ לקיים ותד ע"מ למיקט ותד בסתם: **יודע אני שיש נדר.** הרי שמעו באשתו שנדרה ולא הפר לה ואמר לאחר מכן יודע אני שיש נדר שאשה נודרת אסורה במה שנדרה: **אבל איני יודע שיש מפירין.** לאפשר בתקנה לכך לא הפרתי לה: **יפר.** דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין מאי ס"ל למיעבד נעשה כמי שלא שמע: **אבל איני יודע שזה נדר.** משוב ונריך לבטלו: **ר"מ אומר לא יפר.** דכיון דידע דנדרה ויש מפירין כשמיעה בעלמא דמי ואיבעי ליה למפר מעיקרא: **וחכ"א יפר.** עכשיו דכיון דלא ידע מתחלה דהאי נדר נריך הפרה כמי ששמע עכשיו דמי ולא לכתחלה:

הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן עניו נפש. כדכתיב לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו (במדבר ל): אמר

[א] שהשתיקה מקיימת ואין שתיקה מבטלת [ב] קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר [ג] קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים קתני שהשתיקה מקיימת מאי לאו בשותק על מנת למיקט לא בשותק על מנת לקיים היינו קיים בלבו קיים אלא בשותק סתם אשכחן חומר בהקם מבהפר בהפר מבהקם מנא לן (ד) ד[ר"י נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר מתיב רב כהנא [1] ואם החרש יחריש לה אישה וגו' בשותק על מנת למיקט הכתוב מדבר אתה אומר בשותק על מנת למיקט או אינו אלא בשותק על מנת לקיים כשהוא אומר כי החריש לה הרי בשותק על מנת לקיים הכתוב מדבר הא מה אני מקיים אם החרש יחריש לה אישה [ה]בשותק על מנת למיקט הכתוב מדבר תיובתא ולוקים הא בשותק על מנת לקיים הא בשותק סתם קראי יתירי כתיבי מתיב רבא [3] נדרה עם חשכה מפר לה עד שלא חשכה שאם לא הפר וחשכה אינו יכול להפר אמאי להוי כשותק על מנת למיקט תיובתא מתיב רב אשי [3] יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר"מ אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר ואמאי ליהוי כשותק על מנת למיקט תיובתא:

הדרן עלך נערה המאורסה

[ד] **ואלו** נדרים שהוא מפר [ו]דברים שיש בהן עניו נפש [ז]אם ארחץ ואם לא ארחץ אם אתקשט ואם לא אתקשט אמר

שהשתיקה מקיימת. כל ששתק כל יום שמיעה: **קיים בלבו קיים.** שאין צריך להוציא בשפתיו: **הפר בלבו אינו מופר עד שיוציא בשפתיו.** וגרסה בעיני דילפינן לה משתיקה דיום שמעו שהיא מקיימת דטעמא מאי משום דכיון שעבר יום שמיעה ולא הפר גלי אדעתיה שהוא רוצה בקיומו של נדר אלמא כל שבלבו לקיימו סגי אלא דיהיב ליה רחמנא כל ההוא יומא להפרה משום דעד דערבא שמשא לא מוכח מידי שיהא רוצה לקיים דדלמא בתר הכי מפר לה כיון דבתר דעתיה בלחוד אזלינן. ומינה דכל שקיים בלבו קיים לאלתר דהוה ליה כאילו עבר יום שמיעה. וכי אמרינן הכא הפר בלבו אין הפר דווקא דלא אמר לה טלי אכלי אבל היכא דאמר לה הכי סגי וכדכתיבנא לעיל (דף עד:): **קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים.** להא מילתא לא חמירא הקמה מהפרה ולא הפרה מהקמה ולאו משום חומר נקטינהו אלא כיון דאשמעינן דיני הקמה והפרה מני הא נמי בהדייהו: **מאי לאו בשותק על מנת למיקט.** ואפ"ה קתני שהשתיקה מקיימת כל שעבר יום שמיעה: **לא בשותק על מנת לקיים.** שיהא הנדר מקוייס מעתה: **חומר בהפר מנלן.** לאו דווקא מנלן דהא לא בעי אלא מאי ניהו אותו חומר של הפרה: **נשאלין על ההקם.** שאם הקיים יכול לישאל עליו (ה) באותו יום שמיעה ויכול להפר בו ביום: **ואין נשאלין על ההפר.** שאם הפר שוב אינו יכול לישאל לבטל אותה ההפרה: **כשהוא אומר כי החריש לה הרי בשותק ע"מ לקיים.** ע"מ לקיים לאח"ז שדעתו שיתקיים כשיעבור יום שמיעה אבל אין דעתו שיהא מקוייס בשתיקה זו דאי הכי היכי מצי מפר בכל יום שמיעה ולא דמי להאי שותק ע"מ לקיים דהכא להנהו שותק על מנת לקיים דלעיל: **קראי יתירי כתיבי.** תלתא קראי כתיבי החרש יחריש תרי כי החריש לה הא תלתא: **מתיב רבא נדרה עם חשכה וכו'.** אע"ג דאתותב תדא זמנא מותבינן עליה תו וע"מ דאי משכחינן פירוקא בהאיא דלעיל אכתי הויא הך תיובתא: **שאם לא הפר וחשכה אין יכול להפר.** טעמא היינו דאי דמפירין בשבת אפילו אלא לצורך השבת אפילו בשהשעה עוברת כדפרישית לעיל (דף עו:): **ואמאי ליהוי כשותק ע"מ למיקט.** דאי אמר בשותק ע"מ למיקט מצי מפר לפי שאותה הקמה לא היתה על דעת שיתקיים הנדר כ"ש דאי הוה אמרי רבנן דאינו מפר נדרים שאינן צורך השבת דהוה מצי להפר משחשכה דהא מאי דשתיק בשבת לאו משום קיום אלא מפני שלא היה יכול להפר אלא ודאי משמע דכל שתיקה מקיימת: **מתיב רב אשי יודע אני איש נדרים.** שנדרים שנדרה אשתי הוו נדרים: **אבל איני יודע שיש מפירין.** ביום ששמעתי לא הייתי יודע שהבעל יכול להפר נדרי אשתו כלל: **יפר.** בתוך אותו יום שלמד שהבעל יכול להפר דהוה יומא ה"ל לדידיה יום שמיעה אבל עד השתא לא דלא מיקרי יום שמיעה אלא כשיודע דיני ההפרה: **אבל איני יודע שזה נדר.** שזה מן הנדרים שהבעל מפר: **ר"מ אומר לא יפר.** אחר יום שמיעה דכיון שיודע הוא שהבעל מפר נדרי אשתו מקרי יום שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** דכיון שלא ידע הפרת נדר זה לא מיקרי יום שמיעה. ואם איתא דשותק ע"מ למיקט מפר אמאי אומר ר"מ לא יפר דהא איהו לא שתק אלא משום שלא היה יודע שיהא יכול להפר וליהוי כשותק ע"מ למיקט וע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"מ אלא משום דסבירא להו דלא הויא שמיעה אבל אי הויא שמיעה מודו ליה דלא יפר אלא ודאי משמע דשותק ע"מ למיקט לא מצי מפר. הלכך נקטינן דשותק ע"מ למיקט כסתם ולא מצי מפר אלא ביום שמיעה בלבד ושותק על מנת לקיים לאלתר שוב אינו יכול להפר ואפילו בו ביום:

הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר. שהבעל מפר וכן האב מפר לבתו: **שיש בהן עניו נפש.** מפרש בגמ' [ע"ב] דה"ה דמפר נמי דברים שבינו לביניה אלא דנקט הני לפי שהוא (סובר) מפר אותן לגמרי בין לעצמו בין לאחרים מה שאין כן בדברים שבינו לביניה שאין מפר לאחרים אלא לעצמו: **אם ארחץ אם לא ארחץ.** בגמ' [ע"ב] מפרש היכי קאמרה: **אם אתקשט אם לא אתקשט.** קשוט הפנים כגון כחול ופקוס דבהא הוא דסבירא להו לרבנן דמפר משום נדרי עניו נפש אבל קשוט של מטה אפי' רבנן מודו לרבי יוסי דאין אלו נדרי עניו נפש אלא דברים שבינו לביניה. והכי נמי מוכח בגמ' דבקשוט הפנים אמרי' דקאמר [פ:] כדוותיה דקתני אלא אתקשט בנפט בלבוך הוא ואמר נמי מאן דאמרת ליה דכחול ופקוס דברים שבינו לביניה הוי רבי יוסי כלומר דאילו לרבנן נדרי עניו נפש הוו והיינו מתני' אבל קשוט שלמטה מדברים שבינו לביניה הוי והכי איתא בהדיא בפ' המדיר (כתובות עא.) גבי בעניות שלא נתן קצבה: אמר

[מנשי בשותק סתם הוה מצי] לשויי בשותק ע"מ לקיים לאחר זמן ועדיין לא קיים בלבו, אלא תלמודא דמסיק הדבר מענין קיום שלא קיימו אתלה: ולוקים בשותק ע"מ לקיים. אבריימא מקשה דמנליה לרבות שותק ע"מ למיקט: **קראי יתירי כתיבי.** טובא, הקמה ממש מאיסה יקימנו, והחרש יחריש, כי החרש לה, חד בשותק לקיים, וחד בסתם, חד למיקט: **מתיב רבא.** אע"ג דאיתותב כבר, ניחא לאתויי כל הני: **אמאי.** אינו יכול להפר משחשיכה, תיהוי שתיקה שבת כשותק ע"מ למיקט, דהא דלא שרינן הפרה בשבת משום שאינו רואה לזלזל בשבת כשותק ע"מ למיקט: **יודע אני שיש נדרי'.** הנדר שנדרה שהוא נדר גמור: **אבל איני יודע שיש מפירי'.** שביתי להפר: **יפר.** אפי' אחר כמה ימים, ולא אמרי' דהוי הקם כיון שעמע זה כמה ימים ולא הפר, כיון שלא היה סבור שביתו להפר, ולא הוי שתיקה, ויוס שמעו קרינן ביה הסתם: **יודע אני שיש מפירי'.** שביתי להפר נדר עיניו נפש: **אבל איני יודע שזה נדר.** פי' שזה נדר שנדרה על עיניו נפש: **ר"מ או' לא יפר.** אחר ימים כשיודע לו שהנדר על עיניו נפש, דלא קרינן ביה שמעו הואיל והוא יודע שיש מפירי': **וחכמי' או' יפר.** דספיק הוי ביום שמעו כיון דלא ידע שהיה נדר [על עיניו נפש]: **ואמאי תהוי בשותק ע"מ למיקט.** ואמאי א' ר"מ לא יפר, אלא ש"מ בשותק ע"מ למיקט הוי שתיקה, ורבנן לא פליגי אלא מטו' דלא הוי שמיעה כלל. וה"ר אליעזר

לא פירש קן, ופירושו מגומגם כין הכא ונקמן פ' בתרא (פז:): **הדרן עלך נערה המאורשה**

ואלו נדרים שהוא מופר. אב או בעל: **שיש בהן עניו נפש.** דכתיב כל נדר וכל שבועה איסר לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו והוא הדין לאב כדברים בספרי בין איש לאשתו בין אב לבתו מקום אב לבעל אינו מפר אלא נדרי עניו נפש אף אב אינו מפר אלא נדרי עניו נפש: **אם ארחץ אם לא ארחץ.** בגמ' מפרש היכי קאמרה:

מסורת הש"ס

א) לעיל סט., ב) לעיל עו:, ג) לקמן פז:, ד) כתובות עא.,

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ר יוחנן נ"ב ע' לעיל דף סט: (ב) רש"י ד"ה כשהוא אומר וכו' לה הרי בשותק: (ג) ד"ה קראי יתירי וכו' דבשותק ע"מ למיקט נמי קאמר קרא אלמא בשותק ע"מ למיקט אינו מיפר:

מוסף רש"י

שאם לא הפר וחשבה אינו יכול להפר. משמתקן שאין הפרת נדרים אלא אותו יום שנדרה, ומשתחשכה כבר נכנס יום אחר (לעיל עו:). יודע אני שיש נדרים. שאדם יכול לנדור, אבל איני יודע שיש מפירין. ששוב אדם בעולה יכול להפר נדר, ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת, יפר. לה לאחר זמן כשנודע שיכול להפר, דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא, לא קרינן ביה ביום שמעו אלא השתא באותו יום שנודע לו שיכול להפר לה (לקמן פז:). יודע אני שיש מפירין. שהפרה מועלת לנדר, אבל איני יודע שזה נדר. גמור, ומנע ולא הפר בו ביום, ר"מ אומר לא יפר. לאחר זמן לכשנודע לו שנדר הוא ולכן הפרה, דהואי והוא ידע בטיב הפרה ולא הפר פושע הוא, מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר, אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי הפר, ואיכא מקצת שמיעה בכל שמיעה, וחכמים אומרים יפר. הואיל ולא הוכרר הדבר, ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה בכל שמיעה. מכמיס דמתמיהין היינו ר' יהודה (שם).

הדרן עלך נערה המאורסה

אם ארחץ ואם לא ארחץ. (לקמן) מפרש לה דאמרה מיאסר הנאת רחיצה עלי אם ארחץ, וכן שבועה שלא ארחץ, וכן אם אתקשט. מיאסר הנאת קישוט עלי אם בבגדים אתקשט עד זמן פלוני, אם לא אתקשט. שבועה שלא אתקשט (כתובות עא.). אם אתקשט. קישוט של אותו מקום, דהיינו גילוח שער (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. כי צריך שיוציא הפרה בפיו אבל אם אמר בלבו קיים ליכי שוב אין יכול להפר והא דאמרי ס"א לעיל שמבטל בלבו למאי דפרשינן דקאי אטלי ואכלי ניחא והר"א ממי"ן פי' הפר בלבו היינו שהשב בלבו שיהא מופר אבל לא אמר בלבו מופר ליכי והוצרך לפרש לפירושו קיים בלבו קיים שהשב בלבו לקיים ושתק כל היום ומילתא דפשיטא היא דאפילו שתק סתם הוי קיום כ"ש שתק לקיים אלא אגב דעבי למימר הפר בלבו אינו מופר נקטיה ודוחק הוא דקיים בלבו קיים משמע דלאלתר הוי מקיים ואין יכול להפר דכתיב אישה יקימנו דמשמע מיד שקיימו הוי מקוים וכן אישה יפירנו מיד הוי מופר: דהיינו קיים בלבו. ס"ד דמש"ה מיהת לא שתק ע"מ לקיים היינו שאחר בלבו קיים ליכי והוה מצי לשויי בשותק ע"מ לקיים קאמינא אלא שלא חשש אלא למצוה לו שתיקה שהיא קיום אי נמי היינו דקא"ל בשותק סתם דשותק ע"מ לקיים קרו ליה סתם לגבי כלפי הכא דאמר בלבו קיים ליכי: ולוקי הא בשותק ע"מ לקיים והא בשותק סתם. אבריימא קא פריך כיון דליכא אלא תרי קראי מצלן למעוטי ע"מ למיקט לוקים קרא במסתבר: ומשני קראי יתירי כתיבי. ואם החרש יחריש: **ואמאי** ליהוי בשותק ע"מ למיקט. אם נדרה עם חשכה ולא הוסיפה להפר או הניח בשביל כבוד שבת ודעתו להפר אמאי הוי קיום כיון דלא ידע שביתו להפר: **אבל איני** יודע שיש מפירין. לא אמר שהבעל יכול להפר נדרי אשתו: **אבל** איני יודע שזה נדר. לא ידע שנדר לה שב ענוי נפש או לא ידע שהתפיסה באותו ענין שהוא נקרא נדר: **רבי מאיר אומר לא יפר.** דכיון דידע שיש מפירים קרינא ביה והחרים לה ביום שמעו: דכיון דלא ידע שיש ביום להפר נדר זה או שהיה צריך בהפרה לא קרינן ביה והחרים לה ביום שמעו] ואמאי ליהוי כשותק ע"מ למיקט ואמאי אמר ר' מאיר לא יפר דודאי דעתו לבטל לא ידע שביתו להפר

ואלו נדרים שהוא מפר. אב או בעל: שיש בהן עניו נפש. דכתיב כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו והוא הדין לאב כדברים בספרי בין איש לאשתו בין אב לבתו מקום אב לבעל אינו מפר אלא נדרי עניו נפש אף אב אינו מפר אלא נדרי עניו נפש: **אם ארחץ אם לא ארחץ.** בגמ' מפרש היכי קאמרה:

עין משפט נר מצוה

ע א מיי' פי"ב מהלכות נדרים הל' יח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כח:

עא ב ג מיי' שם פי"ג הל' יט סמג שם טוש"ע שם שם סעי' לח וסעיף מח:

[ד] מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף מט:

עב ה מיי' שם פי"ב הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעיף כח:

א ו מיי' פי"ב מהל' נדרים הל' ח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף נה:

ב ז מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף נו:

תורה אור השלם

1. וְאִם הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל יוֹם וְהֵקִים אֶת כָּל נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת כָּל אֲסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ: במדבר ל טו

גליון הש"ם

גמ' קיים בלבו קיים. עיין לקמן דף פו ע"ב בהר"ן ד"ה לפירמיכ: **בהר"ן** ד"ה **הפר בו'** ומינה דכל שקיים בלבו. ק"ל הא קיי"ל דלף דדברים שבלב לא הוו דברים מ"מ היכא דמוכח וגלוי לכל הוי דברים כהכיא דמבכרת וכדומה א"כ מה לאיה דבשתק כל יום שמעיה דאמו דינן דמוכח שהוא רוצה בקיומו של נדר ונגוי לגו כוותא מש"ה הוי קיום שאינו גלוי לכל הוי כל דברים שבלב אלא מהני דפרישי' לעיל (עז:) ומאמי דפרישי' לעיל (סב ד"ה וז"ש) דמיירי באומר לה טלי ואכלי ניחא: קיים אינו יכול להפר. **מצו' דכתי'** (במדבר ל) אישה יקימנו כיון שקיימו מקוייס: **הפר** אינו יכול לקיים. שכבר בטל. והך סיפא שוה בין בהקמה בין בהפרה, ואגב גרדא דלעיל נקטיה: והחריש לה ביום שמעו בשותק ע"מ לקיים **הכתוב מדבר.** תימה למורי רבנו שמשון נ"ע, דהכא משמע דשותק ע"מ לקיים הוא שתיקה גרידא ולא קיים בלבו, ולעיל פריך היינו קיים בלבו, ויש [לומר] לעיל דשי דשותק ע"מ לקיים ס"ד שתיקה שקיים בלבו, ולכך פריך היינו [קיים בלבו], אבל שותק ע"מ לקיים דהכא היינו שותק ממש, ולעיל כי

תוספות

הפר בלבו אינו מופר. שהלריכו חכמים שיוציא הפרה בפה. ודקה לעיל (עז:) מתני דב"ש לו' מבטל בלבו, ומאמי דפרישי' לעיל (סב ד"ה וז"ש) דמיירי באומר לה טלי ואכלי ניחא: קיים אינו יכול להפר. **מצו' דכתי'** (במדבר ל) אישה יקימנו כיון שקיימו מקוייס: **הפר** אינו יכול לקיים. שכבר בטל. והך סיפא שוה בין בהקמה בין בהפרה, ואגב גרדא דלעיל נקטיה: **והחריש לה ביום שמעו בשותק ע"מ לקיים הכתוב מדבר.** תימה למורי רבנו שמשון נ"ע, דהכא משמע דשותק ע"מ לקיים הוא שתיקה גרידא ולא קיים בלבו, ולעיל פריך היינו קיים בלבו, ויש [לומר] לעיל דשי דשותק ע"מ לקיים ס"ד שתיקה שקיים בלבו, ולכך פריך היינו [קיים בלבו], אבל שותק ע"מ לקיים דהכא היינו שותק ממש, ולעיל כי